

Автюхович Марина Володимирівна

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта
Науковий керівник: Гужанова Тетяна Сергіївна, кандидат
філологічних наук, доцент,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКИ

Інноваційні зміни, що відбуваються в сучасному освітньому середовищі, нові соціокультурні ситуації, соціальні вимоги та запити посилюють пріоритети дошкільної освіти, забезпечуючи розуміння ранніх етапів життя людини та періоду становлення особистості. У сучасних умовах проблема комунікативної компетентності, яка характеризується взаємодією з іншими людьми (вихователями, однолітками) стає дуже актуальною. Тобто завдяки комунікативним навичкам дошкільників закладається спілкування з людьми, проявляється вміння працювати в групі, вихованці цінують своє становище в суспільстві та вчаться розуміти, використовувати та цінувати можливості інших. Це важливий аспект орієнтації у світі, що постійно змінюється, адаптації до нових умов життя, ефективної та гармонійної співпраці.

Особливості використання казок в освітньому процесі у ЗДО вивчався багатьма дослідниками, серед них можна назвати: О. Гнездилова, Р. Ткача, та інші. Проблему формування мовної компетенції дошкільників розглянуто у дослідженнях: А. Богущ, Л. Варзацької, М. Вашуленко, С. Караман, В. Карасик, Л. Мацько, Л. Паламар, М. Пентилюк та ін.

Метою даної статті є розкриття та уточнення поняття «комунікативна компетентність» і висвітлення ролі казок в процесі формування комунікативної компетенції дітей старшого дошкільного віку.

Навички спілкування формуються у всіх сферах життя. Від ступеню їх сформованості залежить здатність людини адекватно орієнтуватися, поводитися в різних соціальних ситуаціях. Отже, комунікативна компетентність — це знання, уміння та навички, необхідні для розуміння інших людей і створення вербальної програми поведінки, яка відповідає цілям, сфері та ситуації спілкування.

Розумінню сутності поняття комунікативна компетентність сприяє структурний аналіз. Тому зупинимося на структурі комунікативних умінь дітей старшого дошкільного віку, яка складається з таких елементів:

Мовленнєвої компетенції, яка базується на чотирьох видах вмінь: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі, що включають здатність спілкуватися в усній формі та розуміти на слух основний зміст текстів.

Дискурсивної компетенції, яка включає вміння організовувати та структурувати мовлення через теми та організацію логіки, зв'язності, стилю, ефективності риторики тощо;

Стратегічної компетенції, яка включає здатність вибирати ефективні стратегії для виконання комунікативних завдань, здатність спілкуватися, слухати та розуміти інших.

Казки є близькими та зрозумілими вихованцями. Діти старшого дошкільного віку знають різноманітні казки, пам'ятають героїв багатьох казок і вірять у правильність їхніх вчинків. Кожна казка містить певну мораль і розповідає про справедливість, співчуття, чесність, порядність, любов. Тому використання казки з виховною метою не викликає сумнівів, а знайомство з казками народів світу ще більше розширює кругозір дітей, збагачує їхню уяву та пам'ять.

Казка в житті дітей – це перш за все, завжди свято. Справді, казки дозволяють:

- розвивати пізнавальні інтереси старших дошкільників, удосконалювати їх психічні процеси (пам'яті, уяви, мислення), розширити мовленнєве спілкування.

- усвідомлювати власне «Я» та можливості індивідуального самовираження.
- підвищити рівень естетичного виховання, яке дає поєднання музичних і танцювальних впливів.

Мова наших казок дуже проста і зрозуміла. Сюжет повністю прозорий, та водночас загадковий, що дуже сприяє розвитку уяви дитини. Казковий образ за своєю суттю подібний до образу в дитячій уяві. Крім того, ніякі діти не люблять інструкції, а також не будуть викладати казку безпосередньо. Ось чому казка може «підказати, як найкраще діяти в конкретних ситуаціях». Насиченість дій у казках викликали у дитини постійну зацікавленість. Казка добра ще тим, що не містить нудних суджень. Казки сприяють формуванню у дитини моральних уявлень, адже майже всі діти погоджуються, що вони мають позитивну особистість.

Навчальна функція казки відома здавна. Використовуючи казку як засіб навчання, відомі педагоги та психологи стверджують, що вона має великий потенціал. Казки дають змогу розкрити розумові та творчі здібності дітей старшого дошкільного віку, пробуджують у них інтерес та активність, бажання самовираження в цікавій для них діяльності.

Взаємозв'язок казки з розвитком мови полягає в тому, що діти можуть вправлятися в плануванні та створенні сценаріїв, проведенні ігрових діалогів. Працюючи над виразністю слів героїв, активізується словниковий запас дітей, удосконалюється культура голосової мови, виразність інтонації.

Важливою умовою забезпечення формуванню комунікативної компетентності засобами казки для старших дошкільників є особиста зацікавленість педагога.

Отже, можна зробити висновок, що формування комунікативної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами казки збагачує мовленнєвий досвід дітей, розвиває зв'язне мовлення. Герої казок мають високі моральні якості і завжди борються з темними силами, символізуючи суспільне зло і несправедливість. Здавна позитивний образ казкових героїв

завжди був уособленням найкращої людської природи дітей. Діти звертають увагу на розвиток сюжету казки, відкрито реагують на поведінку героїв, усвідомлюють своєрідність їхніх стосунків, думок і почуттів, виявляють співчуття до позитивного, засуджують негативне. Казки з поганим кінцем також є засобом виховання. Він показує дітям, як діяти відповідно, чого не робити та як уникнути неправильного вибору, щоб зменшити негативні наслідки поведінки.

Список використаних джерел

1. Гавриш Н. В. Методика стимулювання мовленнєвої активності дошкільнят у процесі ознайомлення з художнім словом / Н. Гавриш // Наука і освіта. – 2002. – № 1. – С. 144-148.

2. Гончаренко А. Комунікативна компетентність - головна мета // Дошкільне виховання. - 2008. - №7. - С.12-15.

3. Життя з казкою, або казка навчає, розвиває, виховує: Зі зб. дидактикометодичного матеріалу (за казками В. Сухомлинського) / [підготувала Л. Калуська.] // Дитячий садок. – 2005. – Липень (Чис. 25/26). – С. 2-56.

4. Значення театральної діяльності у всебічному розвитку дитини. Методичні рекомендації / За ред. І.М. Раєвська, Т.В. Комінарець. - Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. - 72 с.

5. Маліновська Н.В. Формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку засобами казки / Н.Маліновська // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : [зб. наук. пр.]. – 2011. – Вип. 1 (44). – С.198-201.